

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A vallás kultusz-e vagy kultúra?

(Töredék „A protestantizmus problémája” c. felolvasásból.)

Ha kultusz csupán, akkor merő külsőséggé lesz; értéke az emberre mint egyénre s a közületekre, a társadalomra, a nemzetre nézve semmi.

Csak akkor van értéke a vallásnak és az egyháznak, ha kulturát képvisel s ha kultusza ennek a kulturának kifejezője, — akkor van ennek a kultusznak értelme: a kultúra adja a kultusznak a tartalmat, a ható erőt, a kultusz kultúra nélkül értéktelen.

Igen, de a kulturához *értelem, belátás, gondolkodás* és ami fő: fejlesztéséhez és fenntartásához folytonos és szakadatlan munka kell; amit úgy fejezhetünk ki, hogy a kultúra öntudatos művelődési akarásoknak célirányos kifejezése. A kultuszhoz pedig nem kell, csak gépies munka, azt elvégzi a hitetlen is. A kultúra gépies, betanult ősi időben kialakult ünnepélyes szertartásnak színpadi lejátssza.

Papok vagyunk-e, vagy próféták?

A papok — színészek — a próféták: az igazság lelke által áthatott, azért hevülő, küzdő, munkalkodó, az emberiség fejlődésének szükségességét hangoztató s e fejlődés megindítására ható erőkkel működő, lelkes emberek. Mint ilyenek: Isten lelkétől vannak ihletve.

A kultikus pap lelketlen lény. A kulturális pap Isten lelkétől ihletett próféta.

A kultikus pap lenézője, ellensége a tömegnek, az embereknek; arrogáns, felfuvalkodott, kevély, — mint a próféták tanítják —: önmaga felfuvalkodottságával akarja súlyát emelni s a világra tekintélyét rányomni.

A kulturális pap nevelője és irányítója, sokszor szenvedve küzködője az emberi életnek, az önzés, tudatlanság, elfogultság, szűklátókörűség és minden ellen, ami az emberi haladásnak ellensége.

A protestantizmus lényege akkor torzult el,

mikor kulturális papok helyett *kultikus*-kultuszt végző papokat nevelt.

A kulturális pap soha nem veszíti el az élettel való kapcsolatot sem felfogásában, sem életében, megbékül az élet megpróbáltatásaival, szenvedéseivel is, mert tudja, hogy a világ fejlődése csak küzdelmek — kapott és adott sebek, fájdalmak és szenvedések árán lehetséges; mint ahogy fájdalommal és véres verítéssel születik minden új élet.

A kultikus papnak semmi köze az élethez, sőt egyenesen ellensége az életnek, a haladásnak, a fejlődésnek, mint amely az ő színpadias istentiszteletét, mint értéktelent negligálja, semmibe sem veszi s erre fordított munkájának értékét el nem ismeri és azt honorálni nem hajlandó.

A gazdagok, az előkelők, az elfogultak, a kiváltságosok a haladás ellenségei kultuszt kívánnak s legyen a kultusz minél fényesebb, ragyogóbb; bódítsa el a tömeget, az elnyomottakat, az örök tudatlanságba való tartásra kárhoztatottakat; felejtse el annak fénye fájdalmaikat, szenvedéseiket, testi és lelki nyomorúságukat, bódítsa el önérzetüket, hogy soha ne eszmélhessenek emberi jogaik szabad kifejtésére vágyódó öntudatukra.

A gondolkodó, okos, művelt, haladnivaló emberek kulturát kívánnak s e kulturának legyen kifejezője még a kultusz is, úgy formáinak választékossága, mint tartalmának szemléltető, tanító, jobbító, a kor színvonalán álló, az emberség fejlődésével lépést tartó volta mellett.

Ha a pap nem próféta s nem hordozója a kulturának, ha nem érti, nem éli és nem érzi a művelt magasabb eszmei életet élő emberek életét, akkor egész ténykedése haszontalan. Ha a pap azt hiszi, hogy a *boldogság* az ember egyéni életében s a közéletben is az örök mozdulatlan-ságban áll, abban, hogy maradjon úgy minden, mint volt ezelőtt, ne legyen soha semmi új, semmi jobb, akkor kultikus pap s nem kultu-

rás, — igaz, az új néha rosszabb is lehet, de az is az emberi haladás egyik lépcsője, mert a megismert rossz után önkéntelenül törekszik az ember a *jobb* után.

Mindenki, aki örökké formákhoz ragaszkodik — nem protestáns; mindenki, aki a formák megtartásában tartja a lényegét s nem az emberiség egészséges fejlődésében, a világnak boldogság felé való előremozdításában — antiprotestáns.

Felmerül most már a kérdés, hogy áldozó papoknak neveltek-é bennünket, vagy prófétáknak? Kultusz végzését kívánják-é tőlünk, vagy a kultúra munkálását? Értjük-é az emberiségnek, az egészséges lelkeknek kultúra után való vágyódását s ösmerjük-é az útakat, amelyeken az emberek tehetséges része, a jók, az igazak érvényesüléshez jutnak, — s még ha ismerjük is — munkáljuk-é?

Mit akart Jézus? Mit a reformátorok? A kultusz megjavítását csupán, vagy olyan kultúrát, mely újjászülje s boldogabbá lenni segítse az embert, mint élőt, tehát átformálja az élet lehetőségeit s új kapukat nyisson a fejlődésnek?

Ha Luther, Zwingli, Kálvin és társaik csak a kultusz javítását tartották főcélnak, akkor kár volt az egyháztól elszakadniok s abból kilépniök. Akkor miért alakítottak iskolákat s akartak nevelni új emberiséget; miért akarták kielégíteni az emberiség igazság és jobb után vágyó kívánságát? S hogy az emberek hozzájuk csatlakoztak, minden jó, nemes és felvilágosított lélek — szegények is, gazdagok is —, az volt az oka, mert új, igazabb, emberibb, boldogítóbb emberi életet ígértek s ennek a kultúrának, művelődésnek munkásai voltak s ennek munkásaivá akarták tenni társaikat is.

Ha a protestantizmus hanyatlik, oka az, hogy kultusz süllyedt s a kultúrától, az étellel való kapcsolattól elmaradt, a prófétai, munkás, felfelé igyekvő lelkeket megtapodta.

Minden más vág a protestantizmus lényegéhez, csak a kultikus pap nem.

S vajjon kultikus papoknak neveltek-é bennünket, vagy kultúrával ismetettek-é meg?

S ahol a pap az egyházban nem a kultúra hordozója, hanem csak a kultusz elvégzője, ott meghal az egyházi élet, a nép elégedetlen, nem fizeti szívesen a kultuszt végző papot, mert ízlésének megfelelőbb és olcsóbb istentiszteletet is tud maga magának berendezni pl. a baptista, nazarénus, adventista s más istentiszteletekben.

Ne csodálkozzék azért senki, ha a mi predikálásunk nem vonzza kellőleg az embereket. Mert a mi predikálásunk sokszor üres, tartal-

matlan, a való élettől elmaradt, kultúra nélkül való. Sok közöttünk a kultikus pap és kevés a kulturát értő s érette küzködő próféta. Ez a magyar prot. problémájának egyik sarkköve.

ifj. Görömböi Péter.

Nagy egyházak.

Fenti cím alatt K. B. a magyar református egyház egyik legfájóbb, legtítkoltabb, mert legijesztőbb sebére tette rá a kezét. Allítjuk, hogy akutabb, veszedelmesebb, immár üszkösödésbe is ment sebe nincsen is egyházunknak. Itt, a nagy egyházak, a mammut egyházközségek életében a legkiáltóbban jelentkezik minden felpanaszolt baj. A katolikus egyház hangoztathatja, hogy a tömegekben van az ereje, tényleg tömeg munkát végez. Mégis eltanulta a református egyház tőle, hogy a pusztá nagy számban magában erősséget lánson. Az egyéni vallásosságot, az egyénenként megélt keresztyénséget hirdető es képviselő református egyházhoz nem illett a múltban sem a nagy egyházakra alkalmazott ilyen epitheton ornans-sal való élés: „nagy és fényes egyház.“ Ma pedig ezt így használni tudva, valótlanúság állítása. A nagy egyházak baját állandóan súlyosbítják az alább felsorolandó körülmények.

Súlyosbítja az, hogy a nagy egyházközségek hangadó emberei kézzel-lábbal tiltakoznak az ellen a megállapítás ellen, hogy az ilyen egyházak, mint keresztyén közösségek haldokolnak, a sir szélén állanak. Ez érthető, mert a demagógia sehohsem virit úgy, mint a nagynak mondott egyházakban. És ez a mostani állapot kimondhatatlanul pompás melegágya, minden önző hatalmi törekvésnek, uralkodási váagnak. Titkolják a baj nagyságát az ilyen egyházak lelkipásztorai is, mert egyfelől szégyenlik a világ előtt teljesen felfedni, hogy a sokak által irigyelt nagy lelkészi állás fejealja mennyire nincs rózsákra vetve, másfelől sokan félnek attól a hazug, még jóhiszemű emberek által is tudatlanságból elfogadott vélemény-től, amelyik minden egyházi bajért egyes-egyedül a lelkészt teszi felelőssé és azt szidalmazza. Így aztán ki csodálkozhatik rajta, hogy sem a beteg, sem a gyógyítani akarók nem tudták még megállapítani a helyes diagnózist sem. Nem erőcentrumok a nagy lélekszámmal bíró egyházak, hanem a református egyház legbetegebb részei. Kimondjuk ezt a tételt: „minél nagyobb lélekszámú valamelyik egyházközség: annál nagyobb, annál nehezebben gyógyítható a baj!“ A legnagyobbak a legtehetetlenebbek, a legbetegebbek. Itt még kivételt sem ismerünk el!

Hibáztatjuk a múltat is sok mindenért. Nagy bűne marad az elmúlt zsinatnak, hogy törvényhozása alkalmával elfelejtkezett a nagy gyülekezetről. Egy kaptafára húzott minden ekklezsiát, azt hívén,

hogyan az élet maga is megtöri a sablonokat. Így történt meg, hogy a debreczeni, a budapesti, hódmezővásárhelyi nagy egyházak ugyanúgy szerepelnek a törvénykönyvben, mint 100—200 lelkes kis gyülekezetek. Mintha a magyar törvényhozás kimondaná, hogy nem ismer más alakulatokat, mint kis- és nagyközségeket. Micsoda Prokruszteszi ágy volna ez a rendelkezés a törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsú városokra nézve? Azonban el kell ismernünk, hogy nagy egyházak eszébe jutottak mégis a zsinatnak a múltban. Bár csak eszébe ne jutottak volna így! Nagy az ekklezsia? Hát felemeljük a presbiterek számát, nem 24, sem 30, hanem 100 lesz ezután a presbiterek száma. Az orvosság rosszabb a betegségnél. A pártoskodásra annyira hajlandó magyarnak tetszett ez. Készen kapta a házi parlamentjét. A száz tagú presbiteriumokban még jobban szervezkedtek a pártok, hogy tönkre tegyenek minden nemes és jó munkát a gyűlölködéssel. Aki nem hízeleg a pártvezéreknek, a klikkek törzsfőinek, azt le kell gázolni! Kormányozni 100 fejű testülettel lélektani képtelenség. S ott az ötven percentre való megalkuvás is: az ú. n. parochiális körök megalakítása. Nesze semmi, fogd meg jól! Újabb torzsalkodásra kitűnő alkalom: most már nemcsak a pártok mérköznek egymással, hanem a parochiális körök szerint csoportosult presbiterek is. Parochiális körök alakultak a nagy egyházakban, s az alakulás után kitűnt, hogy semmi sincsen rájuk bízva.

Csodálkozom azon, hogy a mostani zsinat újra nem akar ehhez a nyitott sebhez hozzányúlni. Még csak szándékában sincs a gyógyítás neki. Pedig a zsinatnak kell a maga törvényhozói munkájában hozzájárulni a probléma megoldásához. Egyetlen mód van, ahogyan segíthet. Ez: mondja ki a zsinat, hogy a nagy egyházközségeket legalább is annyi önálló, egymástól független egyházközségekre osztatnak szét, ahány parochiális körre osztotta őket a korábbi törvény. Mindegyik ilyen egyházközségben önálló hatáskörrel bíró presbiteriumot szervez maximum 12 presbiterrel. A közös vagyon kezelése, megosztott használata külön lapra tartozik. Ennek jó elrendezése sem lehetetlen. Mindaddig, míg a mammut egyházak így szét nem osztatnak kisebb gyülekezetekre: nincs lehetőség a javulásra, nem lehet eleven gyülekezeti életet teremteni. Saját súlyuk alatt nyögnek a nagy testek. A roppant nagy lélekszám miatt a K. B. által is felsorolt adminisztráció és egyéb hivatalos teendőkkel roskadásig agyonterhelt lelkipásztorok, minden buzgóságuk mellett is, tehetetlenek, örökös kínlásra ítélt igavonók, akiket csak szidnak közel és távol; akiknek fizikai munkabírása és el nem altatott lelkiismeretük is folytonos küzdelemben állanak. Eddig a fönt elmondott nehézségekhez hozzájárultak még ezek is.

Az egyházmegyéken és kerületeken olyan lelkesek és világiak intézték a nagy egyházak ügyeit-bajait, akik kisebb gyülekezetekben szolgálván, ha akarták is, meg nem érthették a nagy egyházak helyzetét, problémáit, nehézségeit, mert az életnek arról az összetettségéről közvetlen tapasztalás hiánya miatt sejtelmök sem volt. A kis faluban lelkészkedő esperes úgy akarta kezelni a 28—30,000 lélekszámú ekklezsia, mint a magáét otthon. Mi következett ebből: kudarc, veszekedés, az ügyek elmérgesedése, vagy elposványodása. Krisztus alig ismerne ilyenkor rá az ő anyaszentegyházára! Ki kell mondanunk őszintén azt is, hogy egész magyarországi református egyházunkban lent és fent egyformán hiányozván az egyházfegyelmelés: immár bevett szokássá lett a felsőbb fórumokon az ilyen egyházközségeket dédelgetése, cirógatása. Akármilyen hibát követnek is el: úgy bánnak velök, mint a hímes tojással. Jaj Istenem, csak valahogy fel ne húzza az orrát, kivált a nagy ekklezsia, mert akkor mi lesz, kitérnek stb. . . . stb. . . . Nohát, hogy ez milyen rombolást okozott: azt tessék megvizsgálni! A felsőbb hatóságoknak ez a — mondjuk ki, ha fáj is! — ez a gyáva magatartása azt okozta a nagy egyházakban, hogy a szabadosság annyira orgiákat ül, hogy nyílt presbiteri gyűléseken, az elnöki székéből hangzanak ilyen és ehhez hasonló kijelentések: „Nekünk nem parancsol sem az esperes, sem a püspök. Nem adunk semmit az egyházmegyére, sem a kerületre. Semmi közünk az egyház törvényeihez.” Tanulatlan földmivesekből álló és más egyszerű embereknek a lelkében ilyen nyilatkozatok, mit eredményeznek: jobb erről nem is beszélni! És amikor még az ilyen beszédet megerősíti az a körülmény, hogy amikor a felsőbb hatóság embere megjelenik körükben: nincs elítélő, dorgáló szava, sőt a föntiek dacára is és egyéb minden baj dacára is inaszakadtáig agyba-főbe dícséri őket! Itt próbálja valaki a Krisztus evangéliomát tisztán és elegyítés nélkül hirdetni. Itt álljon valaki erősen a törvénykönyvvel a kezében! Demagogia lent, tehetetlenség, félelem fönt! Minden lehet itt, csak az anyaszentegyház nem a „szentek egyessége.”

Mindezekben az a legfájdalmasabb, hogy ezeken és ezeken ma is azt hiszik és azt hirdetik, hogy a magyar kálvinista egyháznak erős bástyái, erős centrumai a sok ezer lelkes nagy gyülekezetek a nagy vagyonukkal, holott pedig az az igazság, hogy jelenleg tehetetlenségük miatt örök mozdulatlanságra vannak kárhoztatva, s a bennük felgyülemelő energiát belső marakodásra használják föl. Így aztán nem az Isten országa közénk való eljövételének előkészítői, hanem akadályozói, sőt minden jók állandó botránkoztatására: éppen az anyaszentegyház speciális céljai és szolgálatának *fonákjai*. Ha valaki az evangéliomi egyházakat tönkre akarná, de minél előbb tenni: Keresve sem találna alkalmasabb eszközt e

romboló munkájához, mint az ú. n. nagy gyülekezeteknek ezt az életmódját, ezt a berendezkedését, amit sirva látunk olyan sokan, de amin nem akar, vagy tud segíteni az egyetemes egyház. Ma már sok helyen oda érett a dolog, hogy a nagy gyülekezetekben a *jó érzésű emberek* minden rimánkodás dacára is nem hajlandók részt venni az egyház életében, nem fogadják el még a presbiteri tisztséget sem. Megtagadnak minden munkaközösséget e sajnálatra méltó alakulattól. Vigyázzunk, még nem késő! Ilyen belső élet mellett az a csoda, hogy a különböző szekták még százezrek nagyobb hódítást nem végeztek a nagy egyházakban híveink között. Ne írja senki a lelkészek számlájára, ha akadnak is szektásokodók! Ilyen berendezkedés mellett valósággal a szekták karjaiba kergetjük a buzgó, a jobbért még lelkesedni tudó híveinket.

Arról most ne is beszéljünk, hogy a nagy egyházakban ki az, akinek mindez elsősorban fáj: kétségtelenül a lelkész. Az érez minden örömet, minden szomorúságot, minden előrehaladást és minden bajt a legjobban. Vagy megalkuszik a körülményekkel, s lesz belőle kiaszott lelkű, igen sajnálatra méltó robotos, vagy megpróbál az ár ellen úszni és idejekorán összetörik. A névtelen levél írója is, de minden jó ember megsirathatja a nagy egyházak lelkipásztorait! Az egyháznak, ha élőszervezet: érezni kell e nagy tagok betegségét, fájalmát, s még nem késő: segítségükre sietni. Az erők akár panganak, akár rossz irányban működnek: az *épülést* nem szolgálhatják. Tűzzük napirendre a nagy egyházak életének meggyógyítását, mert ebben a magyarságnak is, hazánknak is, egyházunknak is szolgálunk.

Marjay Károly.

Tárca

Kálvin János

Visszatekintés a reformátorra születésének évfordulója alkalmából.

A tartalmas könyv nem évül el soha. Értékes, igaz gondolataival mindig alkalmat ad az eszmélkedésre, innen van, hogy a változó viszonyok között is újra és újra visszatérünk hozzá.

A jelentékeny könyvhöz e tekintetben hasonlatos a nagyraemelt férfiak életpályája: eszmék, gondolatok tükröződnek vissza ebben is, amelyek egyenként és együttvéve érdeklődést keltenek mindenütt, ahol a köznapiaknál magasabb ideák visszhangra találnak.

A reformáció kora, az erélyes, tehetséges emberek százada. A nagy idők nagy embereket állítottak munkába, akik lelkiismeretükben biztos fundamentumot találván, meggyőződésük nevében és intenzív erejénél fogva a nagy célokért megfelelő ál-

dozatokat hozni, szellemi erejükkel az elvont eszmékre újra és újra világosságot önteni, a gondolatokat a százezrek lelkében meggyőződéssé fokozni s ilyenénképen a gyakorlati életbe átvinni tudták.

*Kálvin János*nak ilyen feladat jutott osztályreszül.

Korát az ókori tudományoknak újjászületése és felvirágzása sugározza be, a középkori aszkézissal és kolostori tudománnyal szemben akkoriban új világnézet, új remények, új örömök jelölnek ki új célokat. Azonban nem ismerhető félre, hogy e lendület közepette milyen erős a vágy, mely minden tudománybeli, művészetbeli megújuláson túl a belső újjászületésre irányul. Kezdetől fogva feltűnő, milyen mértékben érzi az a kor, hogy az üdvösség nemcsak abban az örvendetes hírben van, mely az ókor felfedeztetéséről szól, hanem főleg abban az örvendetes hírben van, mely a szegényeknek hirdettetett egykoron. A tudományos, a társadalmi kérdéseket áthatják a vallási kérdések, amelyek behatolnak az iskolákba, az egyházba; találkozik velük a filozófus, a tudós, tudakozódik utánuk a föld népe, a világ embere.

Kálvin János tanúja az érdeklődésnek, érzi a forrongást, amelyet a németországi események keltenek. Lelkéhez tapad a nagy kérdés, vajjon mennyiben jogosultak ezek? Az igazságnak ama szeretetével, mely minden romlatlan kedély sajátja, nagy lelki válságokon menve át, fürkészi, mi az igazság és mi annak a hazug takarója? Csakhamar biztos megállapodásra jut.

E pontig megegyezik a milliókkal, akiket a nagy kérdés hasonlóképpen foglalkoztat, de csakhamar bekövetkezik a fordulat, amely megmutatja, hogy nem az emberek átlagos fajtájából való.

Amikor választania kell a megalkuvás és meggyőződése között, minden külső érdektől függetlenül arra a fundamentumra áll, mely lelkiismeretében tér és idő fölé emeli. Választ visszafordulást nem ismerő határozottsággal. Biztosan vezeti elhivatásának érzete, az az afflatus divinus, melynek jelentőségét minden nagyraemelt ember életében már *Cicero* kiemeli.

Bátor, de egészséges szelleme megóvja őt attól, hogy vakon dacoljon a veszedelemmel, amelynek haszontalanul esett volna áldozatul. Bátor és elszánt; elhagyja hazáját, melyet senki sem szeretett jobban, hogy tollával segítségére siessen az ügynek, melynek oltárt emelt szívében. Határozottsága (pedig saját bevallása szerint is mennyire félénk) a sorsdöntő pillanatokban mindenestre megérdemli a figyelmet.

Akkoriban nem egy ember tett úgy, mint ő, de *Kálvin* szemében a kivándorlás nem cél, hanem eszköz és mód a további munkára. Beható elméjével látja és elemzi az eseményeket. A reformáció, mint minden nagyobb szabású mozgalom, mely a világot

átalakította, zavarokkal kezdődött, a század harmincas évein túl sem jutott egységhez, Franciaországban a legkevésbé. A reformáció terjedt, de terjedtek a meghasonlások is.

Kálvin látja nemcsak a mozgalmakat, hanem azokon túl azt is, amire a fönnforgó viszonyok között szükség van, nemcsak látja, hanem azt, ami a legszükségesebb, elő is teremti.

Csodálatos gyorsasággal, a legalkalmasabb időben, hirtelen összefoglalja azokat az eszméket, szét-szört gondolatokat, amelyek Európát foglalkoztatták, fölemeli a mindenki által keresett zászlót, az Institúcióval megnyitja útját a berendezkedésnek, mely a mozgalom természetének megfelel.

E bátor lángelmével végrehajtott cselekedet egy sorba állítja a huszonhat éves embert a geniális emberekkel, akik a történelem folyamán a dolgok szövevényes láncolatában meglátták a lényegét és a legalkalmasabb időben megtették, amit a fejlődés és haladás érdeke megkövetelt.

A historiának periodusait dátumokhoz kötni nem lehet, de magasabb nézőpontra emelkedve, útjaikat fölismérjük. A század harmincas éveiben a reformáció fejlődésének második stádiumába lépett. Az elsőnek középpontjában a mozgalom nagy vezére Luther áll, a második epocha, a szervezés, az Institúció szerzőjének Kálvin Jánosnak a nevéhez fűződik.

Egész életén át dolgozik azon, hogy az igazságokat, elveket, célokat, amelyeket e munkában érint, újra és újra, amint tapasztalatai bővültek és mélyültek — tisztább világításba helyezze. Ámde épen ez mutatja, hogy a lényegét, a legszükségesebbet már kezdetlől fogva látja. A mély gondolatoknak és igazságoknak a tulajdonsága ugyanis, hogy azok jelentőségét egész nagyságukban az illető gondolkozó csak idővel látja be. Hatnak, gyümölcsöznek, de az elv ugyanaz marad, a bimbóban benne van a gyümölcs.

Genfben a nagy szellemi mozgalom drámájának jeleneteit a közelből szemlélvén, ugyanazzal a határozottsággal, amellyel hazáját elhagyta, ugyanazzal, amellyel Baselben Institúcióját megírta egykoron — tovább halad reformátori pályáján. A kis köztársaság zavarai között tisztán látja a legnagyobb akadályt, ami miatt a reformáció tulajdonképpen célját el nem érheti: távol a keresztyén szabadságtól a sokaság az ideált minden fék megszakításában látja. A reformációt erkölcsi szempontból megvalósítani, rendezni: ez a gondolat tölti el, ez ad munkásságának célt és irányt.

A reformáció eszméit a gyakorlati életben megvalósítani! Van e cél nemesebb és nagyobb? Az az erőfeszítés és siker, melyet Kálvin e téren elér, a nyugati reformációnak egyik legszámottevőbb eredménye. A küzdelem nagy és kemény, elhúzódik jóformán e férfiú utolsó napjáig, ki azonban meg nem

inog soha, mert e cél elérésében látja biztosítékát a lelki szabadságnak, a rendnek, az előhaladásnak.

Századok folyamán subjectív szempontok szerint formált ítéletek hangzottak arról, hogy a genfi reformátor eme küzdelmek közepett zord vala, hogy megsértette a méltányosságot, zsarnok volt. A részletek messzire vinnének, de nem a részletek a fontosak, az áttekintő, egyetemesítő, magasabb szempont tájékoztat e tekintetben híven. Kálvin rendszabályaiban azt adja meg Genfnek és ennek határain túl a reformációnak, ami kor- és időszerű, amire a fönnforgó viszonyok között szükség van. Kétségtelen, hogy ezeken épül fel a Lac-Leman melléki város világtörténelmi jelentősége. Kétségtelen, hogy a „csodás genfi szervező szellem“ azt adja meg a reformációnak, ami ennek erkölcsi súlyát, szilárdságát emeli. A bekövetkezett próbák idején ime azok állanak a lelkiismereti és ezzel összeforrt politikai szabadságért folytatott, diadalmas harcok homlokvonalaiban, akikre a legjobban reá nyomta intézményeivel a maga erős, önfeláldozó, meggyőződéstől áthatott egyéniségének bélyegét, akiket a maga képére a legjobban átformált. A francia hugenották, a skót puritánok, a magyar kálvinisták eszményi küzdelmei beszélnek a férfiú alkotásainak korszerűségéről és áldásairól, aki rendszabályaival „Erényekül edzett bűnöket pusztított, szigorú puritán életre buzdított.“

Ami a sokszor emlegetett zordonságot illeti, ezt a kor szellemének és viszonyainak tekintetbevétele nélkül méltányosan elbírálni alig lehet. Semmiesetre sem hagyhatja figyelmen kívül az igazság Guizot megállapítását: „Kálvin idejében a konzisztorium tekintélyét minden tisztességes ember mérsékeltnek találta, a rossz magaviseletet, a részegeskedést, a kicsapongást, az istentelenséget akkoriban törvényesen büntetendő dolgoknak tekintették. Mihelyt az ilyen hatóság a jóérzésű emberek helyeslésével találkozik — alapja szilárd és biztos.“

Századok óta áll Kálvin János tevékenysége és munkásságának hatása az érdeklődés középpontjában, ott is marad mindaddig, míg az ember érzéke, lelkesedése az eszményi célokért el nem halványul. Írásait, hatásának titkát kutatni, elemezni fogja a történettudós, a theologus, a filozofus épen úgy, mint az, akit a társadalom tényeinek jelenségei vonzának. Mint a kaleidoszkóp képei minden egyes mozdulatnál változnak, úgy változnak a benyomások is aszerint, amint különböző szempontból tanulmányozzuk, ámde ez a hatás mindig egységes, harmonikus, építő, felemelő és kibékítő.

Vitkóczy.

Egyház

Énekeskönyvünk s az új próbaénekeskönyv statisztikája.

(Folytatás.)

Az 1903-ban szerkesztett első próbaénekeskönyvet számadataink alapján *nagyon liberálisnak*, sőt *radikálisnak* lehet mondani. Megtartatott 86 zsoltár (57%), kimaradt 64 (43%). Régi ének benne 105 (42%), új ének 145 (58%). Ezenkívül az átvett régi szöveg úgy a zsoltároknál, mint a dicséreteknél erős változtatáson ment keresztül.

Régi ének mostani énekeskönyvünkben 20%, az első próbaénekeskönyvben 42%, az új próbaénekesben 61%. Új ének mostani énekeskönyvünkben 80%, az első próbaénekesben 58%, az új próbaénekesben 39%.

Ha az énekeket *származásukra* nézve vizsgáljuk, úgy találjuk, hogy énekeskönyvünkben nyolc német (37, 62, 64, 67, 68, 93, 163, 190), nyolc latin (Uram Isten siess, — Istennek szent fia, — Könyörülj rajtunk, — Ha te meg nem tartasz, — 145, 153, 176, 229), egy husszita (157) s egy francia származású (177) ének van. A többi mind magyar származású. 18 idegennel szemben 235 magyar. Százalék arány 7% : 93%.

A próbaénekesben van 9 német (62, 80, 84, 85, 114, 189, 193, 234, 257), három latin (29, 179, 209), egy husszita (181) s egy francia származású (210) ének. A többi mind magyar. 14 idegennel szemben 264 magyar. Százalékarány 5% : 95%. Százalék emelkedés mostani énekeskönyvünkhöz képest 2%. Aligha van még egy másik olyan énekeskönyv, melyben a nemzeti elem olyan magas arányban volna képviselve, mint énekeskönyvünkben s a próbaénekesben.

Mint nagyjelentőségű tényre kell rámutatnom, hogy a próbaénekesbe felvett 109 új éneknek jó nagy része magyar ütemes verselésű, amit sem a zsoltárversekre, sem a magyarországi és erdélyi énekeskönyvből átvett énekekre (nehány régi magyar ének kivételével) nem lehet elmondani. Szenci és a XIX. század elején élt énekszerzők, akik énekeiket leginkább zsoltárdallamokra írták, csak a szótagszámra és a rimre ügyeltek, de arra, hogy a verssorok ütemesek, ritmikusak legyenek, gondot nem fordítottak.

Hely hiány miatt nem fejthetem ki a magyar ütemes verselés kellékeit, röviden csak azt jelzem, hogy magyar ütemes a vers, ha a sorok szótag szerint négyes tagoltságúak, ha tehát a 7 szótagú sorok 4+3, a 8 szótagú sorok 4+4, a 9 szótagú sorok 4+4+1 vagy 4+5, a 10 szótagú sorok 4+4+2 vagy 4+6, a 11 szótagú sorok 4+4+3 vagy 4+7, s a 13 szótagú sorok 4+4+5 szerint tagolódnak. Jó magyar ritmust

adnak a 11, 12 és 13 szótagú sorok 5+6, 6+6 és 6+7 tagoltsággal is. A 4, 5 és 6 szótagú rövid soroknál meghatározott tagoltság nem szükséges.

Magyar ütemes verselés tekintetében példányszerűek a próbaénekesben a 12, 19, 23, 28, 49, 50, 57, 58, 74, 98—101, 176, 190, 198, 199, 200, 215, 218, 235, 248, 252, 265, 272. és 278. számú énekek.

A magyar ütemes versek bemutatására öt verset ideírok a próbaénekeskönyvből.

198. ének

(4+3 és 4+4 tagoltság)

Gondviselő jó Atyám vagy
Oh én édes Istenem!
Látom én, hogy minden elhagy
E világon, csak te nem;
Hozzád vágyom, benned élek,
Üdvöt mástól nem remélek.

Lévay József.

101. ének, 2. vers

(4+4, 4+5 tagoltság)

A magasság és a mélység
Világosság és sötétség
Téged dicsér, óh véghetetlen.
Téged az ég zendülése,
A kis madár éneklése,
Bújdosó vad a rengetegben,
Rezgő harmat, zúgó tenger
És a szegény gyarló ember.

Pósa Lajos.

235. Gályarabok éneke 7. vers

(4+3, 4+4 tagoltság)

Végső áldást mondj hazádra
Mely távolról int feléd;
Égi honnak a határa
Van már hozzád közelébb;
Édes érzés mért fog el,
Melytől olvad szív s kebel?
Sion! minden másképp lesz ott:
El fog tűnni nagy sirásod.

Jeszenszky Károly.

199. ének

(4+4+5 tagoltság)

Ím nagy Isten, most előtted szívem kitárom,
Menedékem nincs sehol a földi határon,
Ha te nem jössz bánatomhoz biztató szóval,
Italom könny, a kenyerem keserű sóhaj.

Fejes István.

74. ének

(5+6 tagoltság, régi magyar forma)

Szállj, szállj magasra sziveink reménye
Vezess el minket Jézusunk elébe ;
Ragyogj előttünk fénynek oszlopával
Szent biztatással.

Szabolcska Mihály.

Lehetetlen nem érezni, hogy ezek a magyar ütemes versek milyen könnyen gördülnek. Oka ennek a négyes tagoltság, melynél fogva a verssorokban az ötödik, esetleg a kilencedik szótagonál is, új szó kezdődik, s ezáltal nemcsak a sor első szótagja, hanem az ötödik, esetleg a kilencedik tag is hangsúlyos lesz. (A Szabolcska-féle 5+6 tagoltságú versnél az első és hatodik szótagra esik a hangsúly). Nem a hosszú és rövid szótagok szerint alakuló görög-római és nyugateurópai, hanem a hangsúlyra épített ütemezés szerint alakuló magyar verselés ez, mely a népköltészetben a lassú népdaloknál otthonos. Az ütemes versek az éneklést lendületessé, elevenebbé teszik s semmi kétség, hogy közönségünk kedvesen fogadja s nagy kedvvel fogja majd azokat énekelni.

Énekeskönyvünkben van 1450 zsoltárvers és 1436 dicséretvers, összesen 2886. A próbaénekesben van 647 zsoltárvers és 1259 dicséretvers, összesen 1906 vers. A próbaénekesben tehát 980-al kevesebb a versek száma, mint a másik énekeskönyvben. Ez a tetemes verscsökkenés tette lehetővé azt, hogy a próbaénekesben a versek ugyanolyan nagyságú betűkkel, mint a másikban külön-külön sorba szedve nyomassanak, anélkül, hogy a könyv megtestesedett volna (egyikben 454, a másikban 462 lap). A kibővítést 328 verssel a 68 halotti ének okozza.

Szügyi József.

(Vége következik.)

Közélet**A békési örömnapiak.**

(Folytatás és vége.)

Az istentisztelet végeztével a presbiterium díszgyűlést tartott a templomban. A szokásos formások megtörténte után dr. Márk Ferenc lelkész emelkedett szólásra és köszönte meg püspök urunknak, hogy sem időt, sem erőt nem sajnálva és kímélve, megtisztelő látogatásával boldogította a békési egyházat. Indítványozta, hogy a látogatás emléke a presbiterium jegyzőkönyvében örökíttessék meg. Indítványát a presbiterium lelkes éljenzés közt fogadta el. Majd püspök urunk vette át az elnöki tiszt teljesítését, s felhívta a lelkészeket, hogy az egyház anyagi és erkölcsi helyzetéről tegyenek jelentést. A felhívásnak Karácson András ifjabbik lelkész tett eleget, vázolván az egyház szép múltját, megnyugtató képet mutatván fel annak jelenéről. Majd Rózsa Sándor egy-

házkerületi pénztárnok tett jelentést a számadások megvizsgálásáról, s átalánvéve az egyház anyagi ügyeinek kezeléséről. A jelentésből megemlítjük, hogy az 1916. évi számadás szerint (az 1917. évi nem volt kéznél, mivel az egyházmegyei számvevő felülvizsgálata alól még nem került haza) az egész évi bevétel 166,274 K 15 fillér volt, a kiadás pedig 157,355 K 56 fillér. A belső emberek javadalma pontosan ki volt szolgáltatva; a különböző rendeltetésű alapítványok száma 56, ezeknek értéke 92,281 K 48 fillért tesz. Új templomépítésre 48,768 K 39 f vagyon áll készen. Egyházi adóból 67,812 K 98 f, eladott bor árából 20,441 K 20 f, haszonbérből 21,002 K 10 f, adományok s hagyományokból 12,667 K 60 f bevétel volt. Lelkészek, tanítók, vallástanárok, énekvezérek fizetésére (a termény váltással együtt) 38,131 K 20 fillért fizetett ki az egyházi pénztár, szegény iskolás gyermekek segélyezésére 1727 K 60 fillér fordított. Az egyház adóssága, mely régebbi keletű, 1917 dec. 31-én 114,881 K 14 f kölcsöntartozásból állott, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár egyesületnél. A templomi perselypénzből jelentékeny összeg szokott befolyjni az egyházi pénztárba. Az egyházi pénztári napló a mai napon lezárattott s a zárlat eredménye szerint a 4962 K 45 f készlet a pénztárban pontosan megtaláltatott. Átalánvéve a kezelés körül a legnagyobb rend és pontosság volt tapasztalható, ami a kezelő tisztviselők buzgalmán, pontosságán kívül dr. Márk Ferenc lelkészelnök fáradhatatlan munkálkodásának, szerencsés irányításának, gondos ellenőrzésének és körültekintő gondosságának a szép eredménye. A pénztári vizsgálat befejezte után dr. Márk Ferenc lelkész úr a Kálvineum javára a következő adományokat számolta át az egyházkerületi pénztárnok kezéhez, um.: a békési egyház alapítványára 1000 K, az izraelita hitközség adománya 500 K, dr. Szegedy Kálmán egyházkerületi képviselő s egyházmegyei tanácsbíró úr adománya 100 K, Romváry János úr adománya 100 K, Ladányi Károly kamutkerti tanító úr gyűjtése a kamutkerti hívek között 72 K 56 f, összesen 1772 K 56 f. Az adományok sorozata ezzel még nem végződik, mert az ünnepek lefolyása után még jelentős összeget lehet remélni a buzgó hívek áldozatosságából. A jelentések bevégeztével ft. püspök úr tette meg észrevételeit a szerzett tapasztalatok után. Elismeréssel adózott az egyháznak a sokirányban észlelt haladásáért, a jó rendért, az áldozatkészségért. Buzdította a presbiteriumot a további fáradhatatlan tevékenységére, az egyházas élet istápolására. Melegen ajánlotta, hogy a jelentékeny összeget képviselő adósságtól addig siessen az egyház megszabadulni, míg az olcsó pénzvillág tart, mert idő eljöttével a pénzbőség meg fog csappanni, s az adósság kifizetése többszöri erőfeszítésbe fog kerülni. Hangsúlyozta, hogy ő nem felülvizgálni jött, hanem azért, hogy az ingadozókat megerősítse, a békételenkedőket lecsendesítse s a fájdalomtól vérző szívűeket megvigasztalja. Megemlékezett arról a derék egyházi férfiúról, ki a nagy munka tüzeiben égette lelke erejét, ki a reformátusok új énekeskönyvének előállításában nagy munkásságot fejtett ki, s ezzel országos elismerésre tett szert. Ez a megfáradott férfiú, a nagy zenetudós Szügyi József, a békési egyház nagy tudású énekvezére, ki most csekélyke nyugdíjból nehezen tartja fenn jobb napokra érdemes életét. Nyúljon a kebelébe, a lelkébe a népes békési református egyház, de nyúljon bele a pénztárába is, mert önmagát tiszt-

teli meg a Szügyi József helyzetének könnyítésével, ki a maga szerzett dicsőségével nem csekély fényt árasztott a békési anyaszentegyházra. Megköszönte a megtisztelő lelkes fogadtatást s ajánlotta magát a presbiterium jó emlékezetébe. Ezek után Futó Zoltán esperes fejezte ki hálás köszönetét püspök atyjoknak a megtisztelő látogatásért s Isten áldását kérte további munkájára. Végül Szathmáry Gábor presbiter is kifejezést adott a presbiterium nevében forró köszönetével püspök úr előtt, kit nemcsak püspöknek, de az egyház Mózesének is ismer. Lendületes szavakban kívánt áldást úgy a ft. úrra, mint kíséretére.

A diszgyűlés befejeztével közebédre sietett mindenki. Az idő rövid volt. A dél elmúlt s a debreczenieknek egy órakor már útra kellett indulniuk. Püspök urat halaszthatatlan hivatalos időhöz kötött kötelesség hívta haza. A felette népes közében lelkes köszöntők hangzottak fel. A felkészültökben püspök urunk vette ki az oroszlánrészt, tartván olyan hatalmas beszédet, mely a magyar hazafiak szívéhez szólt, s mely bepillantást engedett a reményteljes jobb jövőbe, amikor magyar hazánk függetlenségének nyomain új élet, boldogság, virágzás várakozik sokat szenvedett, sok nyomorúságot, elnyomatást, mellőzést átélt magyar nemzetünkre. Egyik figyelmes szónok megemlékezett arról, hogy szeretett püspökünk nevének születésnapja van. Szíve melegéből kívánt Istentől áldást úgy a méltóságos asszonyra, mint az egész szép számú családra. A társaság tiszteletének, szeretetének azzal is kifejezést kívánt adni hogy ebből az alkalomból azonnal üdvözlő táviratot küldött az ünnepelt püspöknek. Ekkor aztán a buszás következett. A helybeli vendégek, kik magok hordták össze a vendéglátás anyagait, továbbra is együtt maradtak. Meg kell még említenünk, hogy a szolnoki állomáson a püspök urat kíséretével együtt Szabó Gyula m. kir. dohánygyári igazgató úr várta s vitte őket vendégszerető hajlékába, hol az unalmas hosszú vasúti várakozás helyett az esti 10 órai vonatindulásig a legkellemesebb szórakozás közben szaladtak el az órák. A társaságban Futó Zoltán esperes és Fekete Gyula egyházkerületi jegyző is részt vett, elkisérvén püspök urunkat egészen Szolnokig. A békési út édes emlékeit a magyaros szívélyes fogadás és ellátás nagy mértékben szaporította. Isten minden áldása nyugodjék a lelkes békési hitsorsosaink, a város minden rendű lakosain. A vasárnap délutáni népünnepély lefolyásáról már nem számolhatunk be, de az eredményről, mihelyt értesítést veszünk róla, meg fogunk emlékezni.

R—r.

Különfélék

Dr. Raffay Sándor budapesti evangélikus lelkész, a bányai ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület, 203 szavazattal 182 ellenszavazattal szentben püspökül választotta. Az országSZerte ismert nevű, kiválóan példás munkásságú, ernyedellen kitartású, rendületlen hitbeli meggyőződésű, igazán magyar érzelmű és keresztyén erényekkel ékeskedő férfúnál hivatásosabb, méltóbb egyént keresve sem találhattak volna azok, akik bizodalmmal megtisztelték. Mi szintén a legőszintébb örömmel, testi-belső érzelmekkel és tisztelettel üdvözljük e

választás alkalmából úgy a nagy tekintélyű, népes és buzgó bányai egyházkerületet, mint a hozzá minden tekintetben méltó, érdemdús dr. Raffay Sándor püspököt, szívből kívánván nekik Istentől kegyelmet, áldást, békességet.

Az egyetem új magisztrátusa az 1918—19. évre így alakult meg: A hittudományi kar dékánja dr. Lencz Géza, a jog- és államtudományi karé dr. Teghze Gy., a bölcsész-, nyelv- és történettudományi karé dr. *Darkó Jenő*. Mindhárman ismert és tisztelt nevű tudósok, kik a maguk szakjában érdemes és méltán megbecsült munkát végeznek s mindhárman kollégiumunkból mentek az egyetemre, minek folytán ismerik is, értékelik is azt az erőt, melyet a magyar nemzeti kultúra szolgálatában a kálvinistaság s közelebbről a debreczeni kollégium kifejt. Az egyetem élére rektorul a karoktól kiküldött rektorválasztók — a jog- és államtudományi kar lévén soron — dr. *Márióffy* Marcellt tisztelték meg bizalmukkal, ki azonban a szép, de terhes dísz viselése elől kitért. Ennek folytán dr. *Kiss Géza* emeltetett a rektori méltóságra. A jeles fiatal tudós nagy agilitása és rendkívüli előzékenysége a legszebb reményekkel bíztat úgy az egyetem fejlesztésére irányuló akciók sikeres előbbre vitele, mint békés és egyetértő munkálkodás biztosítása tekintetében. Őszintén kívánjuk, hogy az új egyetemi tanács, melynek az említettekén kívül Erdős József prorektor, Zoványi Jenő, Bernolák Nándor és Pápay József prodékánok lesznek tagjai az egyetem nyugodt, egészséges és természetes fejlődése irányában sikerrel munkálkodhassék.

Új egyetemi tanár. Dr. Mitrovics Gyula a debreczeni m. kir. tudományegyetem bölcsészeti fakultásának paedagogiai tanszékére nyilvános rendes tanárrul kineveztetett. Az új professzor az egyetem létesítése előtt akadémiánk bölcséleti karán működött kiváló eredménnyel, 1914 óta pedig a kollégium különböző intézményeiben fejtett ki maradandó nyomokat hagyó tevékenységet. Legyen egyetemi tanári működése gyümölcsöző és áldásos úgy a tudományra és egyetemre, mint közvetve anyaszentegyházunkra nézve. Ad multos annos!

Böszörményi Lajos ünneplése. Egyszerű, de szép és megható ünneplésben részesítette a nagyszalontai református egyház presbiteriuma Böszörményi Lajos esperes lelkészt abból az alkalomból, hogy a folyó évben töltötte be Nagyszalontán való működésének 30-ik évfordulóját. A kiválóan érdemes lelkész 45. évre terjedő áldásos papi működésének idejéből 30 év óta munkálja és ápolja szerető híveinek lelki életét. A mai nagy és nehéz időkhöz méltó szerény, rögtönzött családi ünnepély fényes bizonyossága volt annak az odaadó, ragaszkodó szeretetnek, mely az érdemes lelkipásztort híveivel összeköti. A június 23-án tartott presbiteri gyűlésen napirend előtt Debreczeni István lelkész-társa meleg, keresetlen szavakban emlékezett meg úgy az ünneplésre, mint a nagyszalontai egyházra kiválóan fontos és áldásos három évtizedes fordulóról s kérte a Mindenhatót, hogy Böszörményi Lajos még számos éven-át vezesse, irányítsa kipróbált bölcsességével egyházát és a nagyszalontai református egyházmegyét. — A presbiterium nevében Szathmáry Sándor presbiter, a tanítói kar nevében pedig Szabó Lajos igazgató fejezte ki csatlakozását az elhangzott jökvánatokhoz, az utóbbi kiemelve azt, hogy az ünneplést 30 évre terjedő

munkásságából 25 éven keresztül, mint iskolaszéki elnök az iskolák korszerű fejlesztésével és szaporításával (a 10 iskolát s tanítói állást 18-ra emelte) nevét és érdemeit örökre maradandóvá tette. — Böszörményi Lajos esperes lelkész mély meghatottsággal köszönte meg híveinek iránta megnyilvánult ragaszkodását és őszinte szeretetét, háláját fejezte ki a megemlékezésért. „Boldognak érzi magát, hogy mint előbbi működése helyein Gyantán és Kőtegyánban, úgy a nagyszalontai népes gyülekezetben is a legteljesebb mértékben sikerült kiemelnie híveinek szeretetét, amelyet ápolni és fejleszteni mindenkör legfőbb kötelességének ismer, mert ezt a szeretetet tartja a lelkészi hivatás igazi büszkeségének és legnagyobb eredményének.“ Istennek minden áldása kísérje az érdemes lelkész és egyházi vezető férfiú életét családja boldogításában és az anyaszentegyház építésében!

Sz. L.

Érettségi vizsgálatok a debreczeni leány- és fiúgimnáziumban. A leánygimnáziumban dr. Baltazár Dezső püspök elnöklete alatt B. Papp István budapesti theol. tanár, mint kormánybiztos jelenlétében június hó 17. és 18. napjain 14 leánynövendék tett érettségi vizsgálatot, még pedig jelesen érett hét, u. m.: Baltazár Kata, Füredi Leona, Hegedüs Anna, Kardos Irén, Koppányi Mária és Radó Veronika, jól érett kettő, egyszerűen érett 4, egy tárgyból javításra utasított egy. — A fiúgimnáziumban Kiss Ferenc egyetemi tanár volt az elnök és dr. Gergely György máramarosszigeti jogakad. igazgató, a kormánybiztos. Tizenhárman állottak vizsgálatra, közülök jelesen érett nyolc: Bay Zoltán, Daróczy Sándor, Dienes Katalin, Flamm P., Gulyás Pál, Szabó István, Tömör József és Törő Imre, jól érett négy és egyszerűen érett egy. — A mindkét gimnáziumunkban felmutatott szép eredmény biztató kilátást nyújt a ködös jövőbe.

Lelkészegyesületi gyűlés Felsőszabolcsban. A felsőszabolcsi református egyházmegye lelkészegyesülete népes gyűlést tartott június 13-án Kisvárdán. Kiss Gyula kopócsapátii lelkész imája után Vass Mihály elnök nyitotta meg a gyűlést szép eszméltető beszéddel. Azután a Református Sajtóegyesülettel szemben való teendőinkkel foglalkozott Keresztesy László nyirmadai lelkész felolvasása rámutatva, hogy mi volt a református sajtó a múltban s minek kell lenni a jelenben is. Javaslatára a gyűlés elhatározta, hogy hogy 100 koronával belép az egyesület alapító tagjai közé. A közgyűlést is kérni fogja, hogy az egyházmegye is lépjen be alapító tagul, s erre hívja fel az egyes egyházakat is. Szombathy Imre eperjeskei h. lelkész olvasott fel azután „A társadalom és egyház kölcsönhatása regényirodalmunk tükrében“ címmel. „A fáklya“, „Elnémult harangok“, „Barátfalvi lévita“, „Pusztai találkozás“-ban rajzolt papok alakjával és sorsával foglalkozott. Az első két regényben elbukni látjuk a lelkészt egyházával együtt, részint a saját gyengesége és fegyvertelensége, részint a társadalom bűne miatt; a másik kettőben győzedelmeskedik a saját és a társadalom hibái felett. Végül ifj. Görömbei Péter mándoki lelkész foglalkozott előadásában a protestantizmus problémájával hatalmas tudással és megrázó erővel. Rámutatott egyes új jelenségekre, amelyek a protestantizmus hanyatlását mutatják. Tespedt az élet, pedig a kálvinizmus szakadatlan munka és kimeríthetetlen tevékenység. Erőteljesen hangsúlyozta, hogy a megújulás egyik leg-

fontosabb feltétele: a lelkésznevelés intenzívebbé és korszerűbbé tétele.

A debreczeni ref. főgimnáziumban a jövő tanévre beírás szept. 1—8. napjain történik. A protestáns tanulók tandíja 80, a más vallásúaké 160 K. Ezenkívül minden tanuló minden osztályban 10 K beírási díjat is fizet. Ezzel és egyéb el nem engedhető járulékokkal (országos tanári nyugdíjintézeti, felügyeleti, betegsegélyező pénztári és bizonyítvány-díjjal) együtt az egészlandij fizető prot. tanuló fizet az első félévre 73 K-t, a második félévre 45 K-t, a féltandíjas fizet 53, illetőleg 25 K-t, a negyedtandíjas 43, illetőleg 15 K-t, a tandíjmentes 33, illetőleg 5 K-t. A más vallású fizet az első félévre 113, a második félévre 85 K-t. Az V—VIII. oszt. tanulók félévenként még 1—1 K-t fizetnek a nagykönyvtár javára. Mindezen díjak a kollégiumi háznagy hivatalban fizetendők. A beírás alkalmával ezenkívül az I—IV. osztálybeliek 3 K 10 f-t, az V—VIII. osztálybeliek 4 K 10 f-t fizetnek az igazgatói hivatalban. A bentlakási díj az I—VI. osztálybeliekre nézve 15 K, a VII—VIII. osztálybeliekének 30 félévenként. A tápintézeti díjak: 150, 400, 700 és 900 K. E díjak negyedévi részletekben esedékesek. A tápintézeti díjakat a tápintézet ügyében kiküldött egyházkerületi bizottság f. é. július 11-én állapította meg így. A bentlakási s tápintézeti díjakat a háznagy hivatalban kell fizetni előleges részletekben.

Ha a tanintézetbe újonnan belépő tanuló tandíjkezdve ményért, vagy bentlakásra és tápintézetbe való felvételért akar folyamodni, a főgimnáziumi tanári karhoz címzett folyamodványát augusztus hó 10-ig kell az igazgatóságához beküldenie. E folyamodványhoz csatolandók: a születési anyakönyvi kivonat, az iskolai bizonyítvány, szegénységi bizonyítvány vagy a vagyoni és családi helyzetet világosan feltüntető hatósági bizonyítvány, hiteles adókönyvi kivonat és lelkészi ajánló levél. Aki csak 900 K-ás tápintézetért folyamodik, de bentlakásért és tandíjmentességért nem, elég, ha folyamodványához a születési anyakönyvi kivonatát, iskolai bizonyítványát és újraoltási bizonyítványát csatolja.

A jótéteményes kérvényeket aug. 10 után tárgyalja a tanári kar és aug. 20-ig az igazgatóság a tanárkari határozattal visszaküldi.

Azok a tanulók, akik a múlt iskolai évben is itt tanultak, július végén kapják vissza a kérvényüket.

A szeptemberi vizsgálatok a következő időben lesznek: szept. 1-én a VIII. osztálybeli javító, pótló és magánvizsgálatok és a különbözeti vizsgálatok. Szept. 2-án az I—IV. oszt. javító és pótló vizsgálatok. Szept. 3-án az V—VII. osztály javító és pótló vizsgálatok. Szept. 4., 5. és 6-án a magánvizsgálatok. Szeptember 6., 7. és 8-án írásbeli érettségi vizsgálat, szeptember 11. és 12-én szóbeli vizsgálat.

A magánvizsgálat díja 160 K, prot. magántanuló tandíja 108 K, másvallásúé 188 K minden járulékkal együtt. A különbözeti vizsgálat díja tárgyanként és osztályonként 20 K.

Tudomásul. Az egyházkerületi főjegyző közli az érdekeltekkel, hogy a múlt hó 5-iki közgyűlés aktáit, — az iskolai ügyeken kívül — az illető esperesi hivatalokhoz mind szétküldötte és pedig az összes iratokkal együtt. A sürgetések és mellékletek után tudakozódások tehát nem hozzá intézendők.

A szatnári református felsőkereskedelmi leányiskolánál rendszeresített új tanári állásra dr. Winter Ottó kereskedelmi iskolai tanárt választották meg.

Kongrua és korpótlék. A kongrua és korpótlék utalványozási jegyzéke még nem jött meg, sem a fedezetre szükséges pénz. Arra kéri azért az egyházkerületi pénztári hivatal az érdekelt lelkész urat, hogy szíveskedjenek a nyugta kiállításával s beküldésével a szokásos meghirdetésig várni. A netalán elfogyott kongrua-nyugta-hoz szükséges nyomtatványt megkeresésre készséggel küld a pénztári hivatal. A családi pótlék ügyében értesítjük a lelkészi kart arról, hogy azt az adóhivatalok fogják ki fizetni. A családi pótlék kiutalásáról minden érdekeltet értesíteni fog a püspöki hivatal. Az értesítés tartalmazza a részletes utasítást is a nyugta kiállítása tárgyában.

Szünidei tanfolyam lelkészek részére. A vasi ág. hitv. evang. egyházmegye Kapi Béla evang. püspök védnöksége alatt f. évi augusztus 5—10. napjain szünidei tanfolyamot rendez Felsőlövön (Vas m.) Előadókul megnyerték D. Schmidt K. J. főesperest, pozsonyi theol. tanárt, aki az „Egyház és művészet”-ről, Pröbke Károly soproni theol. tanárt, aki az „Egyház és hit”-ről, D. Paul K. misszióigazgatót, lipcei egyetemi tanárt, aki az „Egyház és misszió”-ról és D. Rendtorff lipcei egyetemi tanárt, aki az „Egyház és lelkészi hivatal”-ról fog előadást tartani.

Passiojáték Budapesten. Vilmos császár kívánságára Fuchs György német irodalmi és szakférfiú passiojátékot írt, amelyet Budapesten, Bécsben és Berlinben elő fognak adni. A protestáns szellemű biblikus drámát a Monarchia számára Piffl bécsi érsek dolgoztatta át három bécsi egyetemi tanárral. Az így készült szöveget dr. Várady Antal fordította magyarra s a „Krisztus” c. drámát ötszáz szereplő közreműködésével legelőször Budapesten, a Városi Színházban július elsején adták elő nagy sikerrel a Hadsegélyző Hivatal javára.

Kilüntetés. A pénzügyminiszter Szentmiklóssy József rákócizfalvai református lelképásztort a VII. hadikölcsön sikerének előmozdítása körül szerzett érdemei elismerésül elismerő oklevéllel tüntette ki.

Új esperes. Lapunk zártakor értesülünk, hogy a felsőszabolcsi egyházmegye, a f. hó 9-én történt szavazatbontás szerint, esperesévé ifj. Görömbei Péter mándoki lelkészt választotta meg 39 szavazattal. A kiváló tehetségű, jeles képzettségű ifjú új esperesen, egyházmegyéjén és együttes működésükön sokasodjék meg az Úr áldó kegyelme! Ad multos annos!

A józselházai pályázati hirdetés (219. l. bal hasáb) alsó sorából a „terményiből” szó után a „biztosítottatik” előtt kimaradt e 2 szó „maximális árban.”

A szatmárnémeti református tanítónőképzőbe augusztus 15-ig jelentkezhetni felvételért. Jelentkezések: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. iskolai bizonyítvány, 3. orvosi, 4. illetőségi, esetleg honossági bizonyítvány esatolásával kérvény alakjában (az igazgatósághoz címezve) eszközöltetnek. Felvételek augusztus 15—25-ig.

Házvezetőnőt keres vidéki nagy városban egy öreg házaspar. Feladata lenne minden, ami egy házi-asszony dolga. Az illető családtagnak tekintetik, velük étkezik, s külön szobája lesz. Födolog a megbízhatóság. Évi díj kezdetben teljes ellátás és 600 korona, mely azonban hűség és megelegedés esetén emelkedni fog. Kérem azon erőteljes, egészséges özvegy lelkésznéket, kik ezen állásra ajánlkoznak, hogy teljes címküket közöljék velem. Felvilágosítással mindenben szívesen szolgállok. *Református lelkész, Kötögyán, Bihar-megye.*

319—1918.

PÁLYÁZAT.

A nagyváradi református tanítónőképző-intézet internátusában üresedésben levő két nevelőnői állásra pályázhatnak református vallású okleveles tanítónők. Javadalom: évi 1000 K, 10 havi előleges részletekben, lakás és teljes ellátás. Kötelesség: a rendtartási szabályzatban előírt összes nevelőnői teendők (a növendékekre való állandó felügyelet s az igazgatói irodai teendőkben való segédkezés) végzése. Előnyben részesítettnek, akik az irodai teendők végzésében gyakorlottak.

Az igazgató-tanácsi elnökséghez címzett születési anyakönyvi-kivonattal, oklevéllel, működési bizonyítvánnyal és hatósági orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények 1918 augusztus 18-ig az intézet igazgatóságához küldendők be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó s a szolgálat 1 évig kötelező.

Nagyvárad, 1918 július 2-án.

Nagy Vilmos s. k.
igazgató.
1—2

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A sárrétudvari református egyház pályázatot hirdet a megüresedett káplán-tanítói állásra.

Fizetés: Kézpénz az egyház pénztárából 300 K, 32.20 mm. búzáért (17 K átlagos árral) 547.40 K, 12 mm. árpáért (14 K átlagos árral) 168 K, ismétlő iskolások tanításáért az egyháztól 25 K, ugyanezért a községtől 40 K, Eszterácsszegi dűlőben 26 kat. h. 698 □-ól szántóföldért, ugyanott 2 hold 1017 □-ól kaszálóért, nagyobb rétilletőség: 826 □-ól szántóföldért, kisebb rétilletőség: 196 □-ól szántóföldért összesen 1164.55 K. Négy akta föld utáni legelőilletőség 48 K. Lakás, melléképülettel s kerttel (250 K), összesen 2292.95 K.

Kötelessége, mint tanítónak: az V—VI. leányosztály és ismétlős leányoknak az egyházkerületi tanterv szerinti tanítása esetleg az iskolaszék által

más elemi osztályoknak is vezetése; mint segéd-lelkésznek a kanonikus órák végzése, úrvacsora osztásnál lelkésszel annak teljesítése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése, sőt bármikor is, de különösen a lelkészi irodában is segítségére lenni a végzendők teljesítésében.

Jegyzet: 1. Egyháztanács részint azon okból, mert a föld munkáltatása bármikor is, de különösen ma igen-igen nehezen teljesíthető, emellett sok-sok költséggel es utánjárással van összekötve és annak hozama igen kétes, sőt sokszor csekély vagy semminek mondható, részint és még inkább azért, mert a tanítót hivatása megfelelő teljesítésében nagyon is akadályozza: a földekért — díjlevélben jelzett 1164.55 és 48 K helyett — 1200 K-át biztosítani — adni kész, természetesen a felsőbbség utólagos jóváhagyása biztos reményében s... akkor úgy az előbb említett járandóságok: készpénz és termények — mert hiszen azok is megváltva vannak már — mint ez az összeg havonkénti részletekben folyósítatik részére.

2. Állami adót — földadó értendő tisztán — 15 kat. hold után a tanító, 14 kat. hold s 1137 □-öl után az egyház (de a megváltás folytán ez a teher természetesen elesik) fizet.

3. A termények megváltási árára mindig az előző évi augusztus (illetve szeptember) 1-sői helyi ár a kötelező az 1904. évi augusztus 21. presbiteri gyűlés 73. határozata szerint.) Ez évre a 717.40 helyett = 2097.60).

Nyugdíjjogosultsága ügyében korpótlék, fizetéskiegészítés az állami pénztár terhe.

Pályázhatnak elsősorban tanítói oklevéllel bíró segédlelkészek; de pályázhatnak azzal nem bírók is, sőt végzett theologusok is, az előbbieket állandóknak választatnak, míg a tanítói oklevéllel nem bírók ideigleneseknek és csakis az oklevélnek 1919 június havában megszerzése s bemutatása után állandósíthatnak.

Kellőleg felszerelt (t. i. keresztlevél, oklevél — ha van! — eredeti vagy kir. közjegyző által hitelesített másolata, szolgálati bizonyítvány — a pályázati hirdetés után kelt és esperesileg megerősítve — orvosi bizonyítvány, legújabb keltezéssel — s katonamentességről csak előnyül szolgál) kérvények f. évi augusztus hó 2-án d. u. 5 óráig alólírotthoz adandók be avagy küldendők. — Posta, vasút helyben.

Az állás legkésőbb aug. 24-én elfoglalandó. Sárrétudvari, (Bihar m.) 1918 július 9.

Szabó Imre,
iskolaszéki elnök.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A szigetfalui református egyház kántortanítói állomására pályázatot hirdet. Javadalom: az egy-

háztól, új iskolaépületében két szobás szép lakás, konyha, éléskamra, fűszin és konyhakerttel. Készpénz 186 K. Stóla mintegy 20 K. Tizenhárom kat. hold és 1178 □-öl szántóföld a temető mellett, csupán csak 378 koronára értékelve. Állami fizetéskiegészítés törvényes fokozatokban, kezdő fokozatnál 811 K és háborús segély. Kötelesség: hat osztályú mindennapi osztatlan iskola vezetése egyházkerületi tanterv és szabályrendelet szerint. Kántori, egyházi jegyzői teendők, dalegylet vezetése, népkönyvtár kezelése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Gazdasági ismétlőiskola vezetése, 100 K külön tiszteletdíj mellett. Pályázhatnak nőtanítók és katonaságtól mentes férfitanítók. Kellően felszerelt pályázatok július hó 27-ig a református egyház, Szigetfalu, Temes megye címre küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó, de elfoglalható előbb is. Folyóvíz falunk alatt; jó úton a 2 km-re fekvő Gátalján vasúti állomás, orvos, gyógyszerár, nagyobb üzletek. A vármegye székhelyével naponta 3-szori kellemes vasúti közlekedés.

Szigetfalu, 1918. évi július hó 8-ik napján.

Imre Árpád,
református lelkész.

1-2

PÁLYÁZAT

a börvelyi református orgonista-kántortanítói helyettes állásra. Fizetés: 140 korona havonként, előre fizetve. Reggeli, ebéd és vacsorából álló koszt. Ismétlősökért évi 200 korona. Bútorozott szoba fűtéssel. Stóla 150 korona körül. Kötelesség: II-VI. fiú osztály s ismétlősök tanítása, orgonista-kántori teendők végzése. Pályázhatnak képezdészek, nem okleveles tanítók vagy tanítójelöltek is. Határidő aug. 4. Cím: Börvelyi református lelkészi hivatal, Szatmár megye, vasút és posta állomás.

12,845—1918.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Debreczen szab. kir. város tanácsa pályázatot hirdet:

1. A koronázási jubilaris alapítványból két 600—600 koronás ösztöndíjra.

Pályázhatnak rá debreczeni születésű és illetőségű és a budapesti képzőművészeti akadémián tanuló, vagy odamenni szándékozó rajztanár-jelöltek.

Okmányaikat (keresztlevél, illetőségi bizonyítvány, végzett tanulmányaikról szóló iskolai bizonyítvány, esetleg saját kézimunkájukat a rajz és festészet köréből) f. évi augusztus 10-én déli 12 óráig, a polgármesteri hivatalba adhatják be, Városház I. em. 4. sz. — munkáikat Városház I. em. 33. sz. a. kell bemutatniok.

2. A Meszena Sándor-féle ösztöndíj- és segély alapítványból:

a) öt 600 koronás műhely felszerelési segélyre,

b) három 300 koronás ipari továbbképző ösztöndíjra:

Az előbbiért kezdő, debreczeni kisiparosok, az utóbbiért iparossegédek pályázhatnak. Amazok ipar- engedélyükön kívül szolgálati okmányaikat és a debreczeni kerületi kereskedelmi és iparkamara ajánló levelét; emezek végzett tanulmányaik, szabaduló levelük — és ha netalán külföldi útra készülnek — legalább félévre szóló utazási engedélyt — tartoznak kérvényükhöz mellékelni. A kérvényeket szintén a polgármesteri hivatalnál f. évi augusztus 10-én déli 12 óráig adják be.

Debreczen, 1918 július 8-án.

A városi tanács.

Pályázat református vallásanári állásra.

A sárospataki református főiskola előjárósága pályázatot hirdet a főgimnáziumban megüresedett *vallásanári* székre, melynek javadalma 2400 K tanári fizetés, 200—200 K ötödéves korpótlék öt ízben, s az V-ik lakásbérosztálynak megfelelő lakáspénz, — továbbá az államtól kapható mindenféle kiegészítés, háborús pótlék, családi pótlék s más időszakai segélyek.

Kötelezettsége: a főgimnáziumban és az állami tanítóképző intézetben a vallásan tanítása az egyházi törvényben megállapított óraszámban: ha ezenfelül kell tanítani, ezért külön díjban részesül. Köteles továbbá a református ifjúsági istentiszteletek vezetésében közreműködni, a növendékeket konfirmációra előkészíteni s a Rákóczy György-egyesületet vezetni.

Az állást 1918 szeptember elsején köteles elfoglalni. Akik az állást elnyerni óhajtják, képzettségükről tanuskodó okmányaikat (érettségi bizonyítvány, lelkészi oklevél, vallásanári vagy középiskolai tanári oklevél; születési, házassági, eddigi szolgálataikról szóló bizonyítványok, s rövid életrajz stb.) valamint folyamodványaikat a nagytiszt. és tek. Igazgató-Tanácsához címezve a főgimnáziumi igazgatóhoz 1918. évi augusztus hó 20-áig adják be.

A főiskola előjárósága fenntartja magának a jogot, hogy az állást helyettesanárral tölthesse be, amely esetben a javadalom: évi 2000 K, az államtól nyerhető segélyek, pótlékok, s esetleg a főiskolai tápintézeti étkezések körüli felügyeletért a szorgalomszakaszok ideje alatt ingyen koszt, továbbá lakás (bútor és ágynemű nélkül) és fűtés, világítás (kiszolgálás nélkül).

Sárospatak, 1918 június hó 1.

Ellend József,
főgimnáziumi igazgató.

1—2

Megjelentek !!

Wolhyniában.

Írta **Göde Lajos**, szekszárdi ref. lelkész.

Ára 6 korona 50 fillér.

Papi dolgozatok X. kötet.

Alkalmi egyházi beszédek.

Írta **Jánosi Zoltán**.

Ára kötve 10 korona.

Imádságok.

Bibliaolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre. — Írta:

F. VARGA LAJOS.

I-ső kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

II-ik kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

Portóra egy-egy könyvre 50 fillér küldendő.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában

DEBRECZEN.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötetlékében jelenleg 1700 fogyasztási szövetkezet működik, amelyek összforgalma 80.000.000 korona volt. ♦♦

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

Debreczen város és a Tiszántuli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A liszántúli református egyházkerület püspökétől.

4737—1918. szám.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A lelkészek családi pótlékára vonatkozóan a válás- és közoktatásügyi miniszter úr intézkedett, hogy családi pótlékát minden lelkész az illetékes adóhivatal útján kapja és pedig a múltra nézve azonnal, a jövőben pedig előleges negyedévi részletekben kellően bélyegelt és minden egyes alkalommal az illetékes esperes által is láttamozott nyugtára.

A kiutalás személyre szólóan külön-külön rendeleti számmal történik. Minden lelkész a püspöki hivatal útján kapja meg közvetlenül — a kiutalás sorrendjében és a lehető legrövidebb idő alatt — a miniszteri rendelet számát és keltét, melyre utalással lesznek a nyugták kiállítandók. Ezen nyugtáknak láttamozását ez úton kérem Nagytiszteletedtől.

Debreczen, 1918 július 5.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A liszántúli református egyházkerület püspökétől.

4659—1918. szám.

KÖRLEVÉL

valamennyi esperesi és lelkészi hivatalhoz.

Általános és szomorú tapasztalat, hogy népességünknek korábban örvendetes szaporodása a háború tartama alatt aggasztóan hanyatló irányt vett, s különösen a gyermekhalandóság növekedésében, a vérbajoknak s a tüdővésznek terjedésében nyilvánul meg ez a hanyatló irány.

A születések apadó száma sok esetben és sok vidéken a bűnös magzatelhajtásra s a házassági kötelekben előforduló arra a sajnos jelenségre vezethető vissza, hogy a gyermekek korlátolt számára, sok esetben a végzetes egy gyermekrendszerre törek-szenek.

Ezen aggasztó, nemzetpusztító bajoknak csak a törvényhozás, a közigazgatás s az egész társadalom vállvetett, együttes működése képes gátat vetni.

Belügyminiszter úr 5231—1918. Eln. szám alatt arról értesít, hogy a kormány előkészíti s amennyiben hatáskörében áll, már is megteszi az evégből szükséges intézkedéseket és egyben általam felkér

minden lelkészt, hogy a megszervezett és a szervezés alatt álló hivatásos közegek munkásságának kiegészítésekép az aggályosabb jellegű megbetegedéseket s különösen a csecsemők és gyermekek egészségi, ellátási és halálzási eseteit, amennyiben módjukban áll, kísérik figyelemmel, adjanak megfelelő tanácsokat s tapasztalataikról a közigazgatási hatóságokat a visszaélések vagy helytelenségek megszüntetése végett értesítsék, ott pedig, ahol a gyermekhalálzás általánosabb s úgy gondolják, hogy csecsemő, illetőleg gyermekotthonok felállítása által a bajnak elejét lehetne venni, ez iránt közvetlenül a belügyminiszteriumhoz írjanak fel.

Debreczen, 1918 július 2.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

PÁLYÁZAT.

A nemesborzovai református egyház kántortanítónői állásra pályázatot hirdet. Az állás javadalma: Egyház pénztárából 100 K, törvényszerű kiegészítés az államtól, háborús segély stb., államtól. 2 szobás lakás és kert természetben, temetési stóla.

Kötelessége: az I—VI. vegyes iskola és ismétlődő iskola tantervszerű oktatása, templomi és temetési kántori teendők teljesítése, lelkész utasítása szerint.

Pályázhatnak református vallású okleveles kántortanítónők, kellőleg felszerelt kérvénnyel 1918 augusztus hó 10-ig. Állás f. évi szeptember 1-én elfoglalandó.

Nemesborzova, u. p. Nagyszekeres (Szatmár-m.) 1918 júl. hó 8.

Paál Gyula,
református lelkész.

PÁLYÁZAT.

A kölcsei református egyház pályázatot hirdet az 1918—1919. tanévre helyettes tanítói állásra. Javadalmazása: 800 K államsegély, 500 K az egyháztól, ezenkívül háborús és ruhasegély. Pályázhatnak képesített tanítók, tanítónők, óvónők és nyugdíjazott tanítók. Pályázati határidő július 28. Kérvények a református iskolaszéki elnökhöz küldendők, Kölcse, 1918 júl 1. Szatmár megye, postahely.

Református presbiterium.

Pályázat.

A márokpapi (Bereg m.) református egyház pályázatot hirdet kántor-tanítói állásra.

Javadalom: a) 3 szobás lakás, konyha, kamara, melléképületek, gyümölcsös és külső-kert, b) 10 hold 382□ öl szántó föld, rét és legelő-illeték 3 hold 610□ öl (1600 ölével), c) 450 kor. készpénz megfelelő áll. fiz. kiegészítéssel, d) stóla körülbelül 50—60 kor., e) háborus segély.

Kötelesség: I—VI. vegyes osztatlan osztályok és ismétlősök tanítása, presb. jegyzőkönyv vezetése, lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat végzése.

Pályázati határidő augusztus 1. Állás aug. 15-én elfoglalandó.

Gyakorlattal bíró okleveles tanítónők is beadhatják pályázati kérvényüket a lelkészi hivatalhoz.

Márokpapi, 1918 június 16.

ifj. Kallós Tivadar,
református lelkész, isk.-széki elnök.

2—3

Pályázat

A máramarosszigeti református főgimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy latin-német, esetleg magyar és egy rajzszakos helyettes tanári állásra.

A fizetés 2000 korona. A nyelvi szakos helyettes tanársággal az internátusi segédfelügyelő-ség is egybe van kötve, melyért lakás és teljes ellátás jár.

A pályázni kívánók kérvényeiket július hó 31-ig küldjék be a főgimnázium igazgatóságához.

Máramarosszigeten, 1918 június hó.

Héder János,
elnök.

Juhász Péter,
igazgató.

2—2

Pályázat.

A szamoszegi református egyház pályázatot hirdet V-ik rendes tanítói állásra. Fizetése: 1. megfelelő lakás, 2. 100, azaz Egyszáz korona az egyház pénztárából, 3. fizetés kiegészítés az államtól.

Kötelessége: egy, esetleg két osztálynak a tiszántúli egyházkerület tanterve szerinti vezetése, illetve tanítása, ismétlőiskolások tanítása, kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése.

Pályázati kérvények a szükséges okmányokkal felszerelve legkésőbb augusztus hó 1-ig a szamoszegi református lelkészi hivatal címére beküldendő.

Batta Miklós,
református lelkész.

2—3

Pályázat helyettes tanári állásra.

A sárospataki református főiskola előjárósága pályázatot hirdet az 1918—19-ik évre a főgimnáziumban hadbavonulás folytán szükségessé vált *latin-magyar*, vagy *latin-német* szaktárgyú helyettes tanári állásra, melyre pályázhatnak oly egyének, akiknek szaktárgyukból, szak-, vagy legalább alapvizsgájuk van.

A megválasztott tanár kötelessége szaktárgyait, vagy az ezzel rokon tárgyakat heti 20 órán tanítani; ha ezen felül is tanít, megfelelő díjazásban részesül.

Javadalma: évi 2000 K a főiskola pénztárából, s az államtól nyerhető pótlékok és segélyek. Ha a tápintézeti felügyelő oldalán az ifjúság étkezésénél is felügyeletet vállal, ezért a főiskola épületében ingyen lakást (bútor és ágynemű nélkül), fűtést, világítást kap (kiszolgálás nélkül); a szorgalomszakok idején pedig ingyenes étkezést a tápintézetben.

A pályázni óhajtok okmányaik (születési, érettségi, egyetemi tanulmányaikról és vizsgáikról szóló bizonyítványok, esetleges szolgálati bizonyítványok, s rövid életrajz) folyamodványukkal a nagytiszt. és tek. Igazgató-Tanácsához címezve, a főgimnáziumi igazgatóhoz 1918. évi augusztus hó 20-ig adják be.

A megválasztott állását köteles 1918 szeptember elsején elfoglalni.

Sárospatak, 1918 június hó 1.

Ellend József,
főgimnáziumi igazgató.

1—2

Pályázat.

A szamoszályi-i (Szatmár m.) református egyház pályázatot hirdet helyettes kántortanítói állásra.

Javadalma: 1. két szoba, konyha, előszobából álló lakás s megfelelő mellék épületek. A konyhakert feles haszna s almából és szilvából álló gyümölcs termés, egészen 150—200 korona értékben. 2. 18.1413 kat. hold tagosbirtok ez évi bérjövödelme 750 korona és három szekér szalma. 3. Tüzifa a tagon körüli akácfából levágva s házhoz hordva. 4. Készpénz az egyház pénztárából évnegyedes előleges részletekben 600 korona. 5. Tandíjpótlás címen 650 korona. 6. Stóla jövedelem 50—60 korona. 7. Ismétlőiskolások tanításáért fejenként 2—2 korona = 80 korona.

Pályázhatnak okleveles, képezdét végzett vagy nyugdíjas tanítók is július 20-ig. Az állás legkésőbb szeptember 1-re elfoglalandó. Saját érdekében azonban ajánlatos augusztus elsőjén.

Kötelessége: I—VI. oszt. vegyes iskola ta-

nítása a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint. Presbyteri gyűlés jegyzőkönyvének vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén a templomi szolgálat végzése. Gyülekezési ének vezetése.

Jegyzet. Az állás egy év elforgása alatt valószínűleg állandósítva lesz az 1914-ben hősihalált halt tanító holtta nyilváníttása után, amikor a magát érdemesített helyettes tanító véglegesítettvén, jövedelme megfelelő kiegészítéssel lényegesen emelkedni fog.

Kellően felszerelt kérvények a lelkészi hivatalba küldendők.

Szamossályi, 1918 június 24.

2—3

Szabó Béla,
református lelkész.

Pályázat.

Az esztári református egyház fitanító-organista-kántori állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. természetbeni jó lakás melléképületekkel és házi kerttel; 2. készpénz az egyházi pénztárból negyedévenként előre fizetve 102 korona; 3. tizennégy kat. hold 1042 □-öl szántóföld egy tagban, melynek adóját az egyház fizeti; 700 korona értékben; 4. másfél öl kemény tűzifa az egyház által beszállítva 57 koronn értékben; 5. törvényes államsegély 859 koronán felül. Kántori javadalom: a) 11 métermázsa kétszeres búza; b) temetési stóla; c) legátus tartásért 69 kgm. kétszeres búza és 18 korona.

Kötelesség: III—VI. osztályú fiúiskola vezetése, organista-kántori teendők végzése. Lelkész akadályoztatása esetén és kanonikus órákon istentisztelet végzése.

Pályázhatnak okleveles férfitanítók, kik kérvényeiket felszerelten július 21-ig alólírott iskolaszéki elnökhöz küldjék be. Próbaéneklés és organizálás végett pályázók július 21-én, vasárnap személyesen megjelenthetnek, útiköltségük megterítetik. Az állás szeptember 1-ig elfoglalandó.

Esztár, Bihar megye, 1918 június 22.

2—2

Szűcs Béla,
református lelkész, iskolaszéki elnök

Pályázat.

Az olcsvaapátii református egyházközség tanítónői állásra pályázatot hirdet.

Az állás javadalma: Egyház pénztárból 100 kor., fizetés kiegészítés az államtól. Egy szobás lakás és kert.

A tanítónő kötelessége: I—II. vegyes osztály tanítása.

Pályázhatnak református vallású okleveles

tanítónők kellőleg felszerelt kérvénnyel 1918 július 21-ig.

Olcsvaapáti (u. p. Olesva), 1918 június 24.

2—2

Fóris Lajos,
református lelkész, isk.-széki elnök.

Pályázat.

A vasmegyeri református egyház az 1918—19-ik iskolai évre pályázatot hirdet a helyettes kántortanítói állásra.

Javadalom: 1200 korona havi előleges részletekben; megillető háborús segély az állam pénztárból. Ismétlő iskolások tanításáért 80 korona. Stóla. Lakás és kert.

Kötelesség: Az I—VI. vegyes osztályok tantervszerinti vezetése; az összes kántori teendők végzése.

Pályázhatnak: megfelelő képesítésű egyének; férfiak és nők.

A megválasztott egy felsőleányiskolai tanuló magántanításáért ellátásban részesül. Egyéb melék keresetre is van kilátás.

Pályázati kérvények kellően felszerelve július 28-ig adandók be alantírt iskolaszékhez.

Az állás szeptember elsején elfoglalandó.

Vasmegeyer (Szabolcs m., u. p. helyben).

1—2

Református iskolaszék.

Pályázat

az árpádi református elemi iskola második soros kántortanítói állására. Fizetése: természetben adott lakáson kívül részint az egyháztól, részint államsegélyből a törvényben biztosított készpénzből álló javadalmazás. Kötelessége az iskolaszék által reabizott osztályok és ismétlőiskola vezetése a tiszántúli egyházkerület által kiadott tanterv és Szervezet alapján; minden második héten templomi szolgálat és soros temetés végzése; canonicus órákon és lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat teljesítése; az első kántortanítónak akadályoztatása esetén mindenben díjtalan helyettesítése. Pályázati kérvények oklevéllel, esperesileg megerősített összes szolgálati bizonyítványokkal és az egyházmegyei hatóság legutóbbi minősítési bizonylatával felszerelve bezárólag július 27-ig az Iskolaszékhez (Árpád, Bihar m.) küldendők. A választás 28-án lesz s az állás szeptember hó elsején elfoglalandó.

Iskolaszék.

PÁLYAZAT.

A révaranyosi református egyház pályázatot hirdet halálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. (I—VI. osztályú vegyes iskola). Javadalom: lakás természetben, kertvátság, 982 □-öl szántóföld, ismétlősök oktatásáért 40 K, egyház pénztárából évi 52 K. törvényszerű fizetésekiegészítés.

Kötelessége az egyházi törvények szerint.

Pályázhatnak férfi- és nőtanítók.

Pályázati határidő 1918 aug. 1. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Révaranyos, Szabolcs vm. u. p. és vasút állomás (1 km.): Kopócsapáti.

Nagy Samu,
református lelkész,
iskolaszéki elnök.

318—1918.

PÁLYAZAT

internátusi teendőkkel egybekötött református tanítónőképző intézeti tanítónői állásra.

A nagyváradai református tanítónőképző intézetnél nyugdíjazás folytán üresedésbe jött köztartásvezető segédtanítónői tanszékre pályázhatnak református vallású hajadon tanárnők, vagy tanítónők, akiknek a magyar nyelv- és irodalom és történelem tanítására tanítóképzőintézeti vagy középiskolai tanári, ilyenek nem léteben esetleg nyelvtörténeti szakra polgári iskolai tanítónői képesítésük van. Előnyben részesülnek, akiknek tanítási és köztartásvezetői gyakorlatuk van, vagy akik a háztartási ügyek irányításához értenek.

Kötelessége szaktárgyait heti 16 órában tanítani s a rendtartásban megszabott minden tanári teendőt teljesíteni.

Javadalma a fenntartótestület pénztárából évi ezer korona és megfelelő állami fizetésekiegészítés, továbbá öt ízben 200—200 K ötödéves korpótlék.

A törvényes háborús segélyt a v. k. miniszter úr folyósítja. Két szobából álló lakást és teljes ellátást az intézet internátusában kap, minek ellenében köteles a köztartásvezetőnek az állami tanítóképzőintézeti számviteli szabályzat alapján készült rendtartásban megszabott teendőit teljesíteni.

Az oklevéllel, anyakönyvi kivonattal, hatósági orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények az intézet igazgatóságához augusztus 18-ig beküldendők. A megválasztott tanerő az Országos Tanári Nyugdíjintézet kötelezett tagja. Az állás azonnal elfoglalandó.

Arra tekintettel, hogy az állás javadalmának egy része állami fizetésekiegészítés, az alkalmazás véglegessége a fizetésekiegészítés folyósításától függ.

Nagyvárad, 1918 július 2-án.

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

Nagy Vilmos s. k.
igazgató.

1—2

PÁLYAZAT.

A tyukodi református egyház (Szatmár m. posta, vasút helyben) pályázatot hirdet, organista-kántortanítói állásra.

Fizetés: 1200 K törzsfizetés negyedévi részletekben. 240 K kántori díj, stóla mintegy 160 K, 15¹/₂ hold szántóföld, melynek haszonbéri értéke 800 K; saját kezelés esetén sokkal több. 1913. XVI. t.-c. szerinti fizetésemelkedés. Lakás, kerttel.

Kötelesség: I—VI. oszt. isk. tanítása, organista-kántori teendők. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése, jegyzőkönyvvezetés.

Pályázhatnak okleveles és oklevél nélküli egyének is. Utóbbiak ideiglenes alkalmazással. Határidő a pályázat benyújtásra júl. 25. Állás szept. 1-én elfoglalandó.

Gönczy Sándor, lelkész.

325—1918. sz.

PÁLYAZAT

a református tanítónőképző intézeti tanítónői állásra.

A nagyváradai református tanítónőképző intézetnél nyugdíjazás folytán üresedésbe jött segédtanítónői tanszékre pályázhatnak református vallású tanítónők, kiknek történelem és földrajzi szakra tanítóképzőintézeti vagy középiskolai tanári, ilyenek nemléteben esetleg ezen szakra polgári iskolai tanítónői képesítésük van.

Kötelessége szaktárgyait heti 20 órában tanítani s a rendtartásban megszabott minden tanári teendőit teljesíteni.

Javadalma a fenntartó testület pénztárából évi ezer korona és megfelelő állami fizetésekiegészítés, továbbá öt ízben 200—200 korona ötödéves korpótlék. A törvényes háborús segélyt a v. k. miniszter úr folyósítja. Lakáspénz vagy évi 800 K, mely az Egyh. Törvények értelmében emelkedik, vagy lakást és teljes ellátást az intézet internátusában kap, minek ellenében köteles az internátusi rendtartásban megszabott teendőket teljesíteni.

Az oklevéllel, anyakönyvi kivonattal, hatósági orvosi bizonyítvánnyal, s működési bizonyítvánnyal felszerelt kérvények az intézet igazgatóságához 1918 augusztus 20-ig beküldendők. A megválasztott tanerő az Országos Tanári Nyugdíjintézet kötelezett tagja. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Arra tekintettel, hogy az állás javadalmának egy része állami fizetésekiegészítés, az alkalmazás véglegessége a fizetésekiegészítés folyósításától függ.

Nagyvárad, 1918 július 7.

Nagy Vilmos s. k.
igazgató.

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

1—2